

22 oktyabr Beynəlxalq Kəkələyənlər Günüdür

Dünya əhalisinin 1 faizi kəkələmədən əziyyət çəkir

Kəkələmə sadəcə nitq problemi deyil, eyni zamanda insanın ruh halının, daxili sarsıntıların bir növ xarici dünyaya yansımasıdır. Kəkələyən insan heç vaxt sadəcə dilindəki problem üzündən kəkələməz. Onun içində gizlənən bir duyğu var - travma, qorxu, bəlkə də üzləşdiyi sosial təzyiqin yaratdığı gərginlik. Bə-

zən bu, uşaqlıqdan gələn bir izdir, bəzən isə həyatın sonrakı mərhələlərində yaranan gərginlikdir. İnsan özünü ifadə etməyə çalışarkən dilindəki düyünlər, beynindəki qarışıqlıqla əlbir olur.

Xəstəliklərin beynəlxalq təsnifatına əsasən, kəkələmə səslərin, hecaların və sözlərin uzadıl-

ması, həmçinin danışqda tez-tez fasilə verilməsi ilə xarakterizə olunan nitq qüsurdur. 1998-ci ildən başlayaraq hər il oktyabrın 22-si dünyada Beynəlxalq Kəkələyənlər Günü kimi qeyd edilir. Bu tarixin təsis edilməsi 1995-ci ildə yaradılmış Beynəlxalq Kəkələyənlər Assosiasiyasına məxsusdur.

Daha çox oğlan uşaqlarında rast gəlinir

Assosiasiyaanın məlumatlarına əsasən, dünya əhalisinin təxminən 1 faizi kəkələmədən əziyyət çəkir. Araşdırmalara görə, bu problemə daha çox oğlanlar arasında rast gəlinir. Səbəbi tam bilinməsə də, nitq qüsuru hesab olunur və 2-6 yaşlarda daha aktiv hiss edilir.

Kəkələmənin yaranma səbəbləri müxtəlif olsa da, onu əsasən, hamilə vaxtı qadının travma alması ilə əlaqələndirirlər. Qorxu, şiddət və güclü həyəcan problemin yaranma səbəblərindən biri kimi göstərilir.

Qeyd edək ki, kəkələmə kimi nitq qüsuru bir çoxlarının məşurlaşmasına və gözəl danışq tələb edən sahələrdə özünü ifadə etməsinə mane olmayıb. Onlar arasında - kinorejissorlar, aktyorlar, siyasətçilər, şairlər, sərkərdələr, din xadimləri, televiziya aparıcıları və digər peşələrin nümayəndələri də var. Kəkələmədən antik dövrün tanınmış nətiqlərindən biri Demosfen, ingilis siyasi və dövlət xadimi, nətiq və yazıçı Uinston Çörçill, məşhur kino aktrisası, müğənni və model Merilin Monro və ingilis fiziki, riyaziyyatçısı, astronomu və kimyaçı alim İsaak Nyuton kimi məşhurlar da əziyyət çəkib.

J.Şahverdiyevanın sözlərinə görə, uşaqların əsas nitq inkişafı 2-5 yaş aralığında olur. Bu yaşlarda uşaqlar

rın nitq mexanizmi tam şəkildə formalaşmadığından, kəkələmənin təbii bir problem olaraq qəbul edildiyi vaxtlar ola bilər: “Bu dövrdə uşaqlar yeni sözlər öyrənir və cümlələr qurmağa başlayırlar. Nitq mexanizminin inkişafında olan bu sürətli dəyişikliklər nəticəsində kəkələmə halları müşahidə edilə bilər. Lakin bu hal 1 ildən çox davam edərsə və ya şiddətlənirsə, mütləq mütəxəssis tərəfindən dəyərləndirilməlidir. Kəkələmə halları daha çox oğlan uşaqlarında müşahidə olunur. Qız uşaqları ilə müqayisədə oğlan uşaqlarında kə-

Kəkələmənin səbəbləri və həll yolları

Nitq problemləri üzrə mütəxəssis Jalə Şahverdiyeva “Yeni Azərbaycan”a açıqlamasında bildirib ki, kəkələmənin bir neçə səbəbi ola bilər: “Bəzən genetik faktorlar və beyin fəaliyyətindəki fərqlər bu vəziyyətin yaranmasına təsir edə bilər. Digər hallarda isə travmalar, stress və ya psixoloji çətinliklər kəkələmənin inkişafına səbəb olur. Təəssüf ki, bu problemin müalicəsi hər zaman asan olmur. Kəkələmə ilə mübarizənin effektiv yollarından biri kəkələyən şəxslərin özlərini ifadə etmə bacarıqlarını təkmilləşdirməyi öyrənmələridir. Nəfəs alma məşqləri, yavaşdanışma texnikaları və psixoloji dəstək ilə kəkələmənin idarə edilməsi mümkündür”.

Cəmiyyətin dəstəyi...

Mütəxəssis qeyd edib ki, bəzən kəkələmə problemi olan şəxslər özlərini cəmiyyətdə təcrid olunmuş hesab edirlər: “Cəmiyyət olaraq bu məsələyə diqqət etmək vacibdir. Kəkələyən insanlarla ünsiyyət qurarkən onlara təzyiq etməməli, danışmalarına vaxt verilməlidir. Kəkələyən insanların daim özlərini müdafiə etməyə ehtiyac duymamaları üçün onları dinləyən və anlayan bir cəmiyyətə ehtiyac var”.

Erkən müdaxilə vacibdir!

kələmə riski 4 dəfə çoxdur. Bu fərqi səbəbi tam olaraq bilinməsə də, genetik və hormonal faktorların bu fərqdə rol oynadığı düşünülür. Erkən müdaxilə ilə uşaqlarda kəkələmənin tamamilə aradan qalxması mümkündür və bu məqsədlə loqopedik terapiya çox əhəmiyyətlidir”.

Yeganə BAYRAMOVA